F2747 ✓ 13829

პროლეტარეებო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!
კავკასიის კავშირი რუსეთის სოციალდემოკრატიული მუშათა პარტიისა.

„პროლეტარიატის ბრძოლის“ ფურცელი

№ 7. 1 (14) აპრილი 1904 წ. № 7.

ომი.

Въ угожденіе Богу злата
Край на край встаетъ войной,
И людская кровь рѣкой
По клинку течетъ булата.
Люди гибнутъ за металлъ!
Сатана тамъ правитъ балъ!

ვეტ.

„ვვავყენეთ“ დაუვიწყარ მამაჩემის კვალს“ ამბობდა ამ ათის წლის წინეთ ნიკოლოზ II, და გაჰყვა კიდეც... თავის მხრივ „დაუვიწყარი მამა“ ალექსანდრე III-

რებულს სავაჭრო უფლებებს მოიპოებდნენ იქ, როგორიც დღეს შუაგულ რუსეთში აქვთ, ეს-კი სასიკეთილე ლახტი იქნებოდა იაპონიის, ინგლისის და ამერიკის ვაჭრობისათვის.

იაპონიის ახალგაზდა ბურჟუაზია, რომელიც სხვებზე უფრო დაინტერესებულია ჩინეთის და კორეის ბაზრებში, პირველი აღსდგა თავისი სავაჭრო ინტერესების დასაცველათ და მოსთხოვა რუსეთს ჯარების გაყვანა მანჯურიიდან. რადგან ცბიერი თვითმპყრობელობა დროს მოსაგებათ აჭიანურებდა მოლაპარაკებას და „მშვიდობიანობაზე“ ლათაიების დროს საჩქაროთ ეზიდებოდა აღმოსავლეთისკენ ჯარებს,—იაპონიამ აღარ მოიცადა და ომი გამოაცხადა.

აი რამდენიმე ციფრები, რომლებიც აშკარათ გვიჩვენებს, თუ სად იფარება ნამდვილი მიზეზები იაპონიის მთავრობის ასეთი ყოფაქცევისა. სულ ცოტა ხანია მას აქვთ, რაც იაპონიაში მსხვილი (კაპიტალისტური) წარმოება ვითარდება, მაგრამ, მიუხედავათ ამისა, უკვე შესანიშნავი ნაყოფ გამოიღო მან. მაგალითად 1894 წ. იაპონიაში სულ მხოლოდ ათასამდე სამრეწველო დაწესებულება იქნებოდა, რომლებიც ორთქლისა და ელექტრონის მანქანებსა ხმარობდენ 32 ათასი ცხენის ძალით (ე. ი. ეს მანქანები იმდენსავე ძალას ქმნიდენ რამდენსაც 32 ათასი ცხენი); 1900 წელში-კი, ე. ი. ექვსი წლის შემდეგ, იქ უკვე ორი ათასზე მეტი მანქანებიანი სამრეწველო დაწესებულება იყო, რომელიც 83 ნახევარ ათას ცხენის ძალას შეიცავდა. მრეწველობის ზრდასთან ერთად იზრდებოდა ძალა და გავლენა იაპონიის ბურჟუაზიისა, რომელმაც დაბოლოს სავსებით ხელში ჩაიგდო პოლიტიკური ძალა.

მაგრამ იაპონელ მაწარმოებლებმა, რომლებიც თავიანთ ფაბრიკებსა და ქარხნებში აუარებელ საქონელს ამზადებდენ, ვეღარ გაასაღეს იაპონიაში ეს საქონელი; მუშტართა უმრავლესობა (მუშები და გლეხ-კაცობა) მთავრობის გადასახადებისგან და ხაზინებისა და მემამულეების ცარცვა-გლეჯისაგან ისეთსავე სიღატაკეში არიან ჩაცვივნულნი, როგორც ჩვენში. საუკეთესო და გამოუცდელი მუშა 70 კაპ. მეტს ვერ იღებს დღეში, და ქალი ხომ აბაზსაც ძლივს აკეთებს. გლეხ-კაცობის ცხოვრება, რომლებიც მთელი მცხოვრებლების ნახევარზე მეტს შეადგენენ (60 პროც.), კატორგის ცხოვრებას ბევრით არ სჯობია: თითო კაცზე საშუალო რიცხვით სამი-მეოთხედი დესეტინა მიწა მოდის, და თითოეულ დესეტინაზე-კი ყოველ წლივ 15 იენამდე (იენა 97 კ.) სახელმწიფო და საზოგადო გადასახადები ეწერება. ამის შემდეგ ცხადზე ცხადია, რომ იაპონელი (საქმის) მაწარმოებელნი ყველა თავის საქონელს ვერ გაასაღებდენ იაპონიაში და საქონლის კაი დიდ ნაწილს საზღვარ გარეთ უნდა ეპოვა ბაზარი. მაგალითად 1896 წ. იაპონიიდან გამოტანილ იქნა 117 მილიონი იენის საქონელი, 1902 წელში-კი 258 მილ. იენისა. ჩინეთსა და კორეაში ერთად გამოტანილია 1896 წ. იაპონიიდან 36 მილიონ იენის საქონელი, 1902 წ. თითქმის 100 მილ. იენისა, სხვანაირად რომ ვთქვათ იაპონიის ექსპორტი (вывозъ) ჩინეთში და კორეიაში სწრაფად იზრდებოდა და დღეს-კი თითქმის ნახევარ ექსპორტს უდრის. აქედგან ადვილი ასახსნელია ის გარემოება, თუ რად ადევნებდა ასეთი დიდი ყურადღებით თვალს იაპონიის ბურჟუაზიული მთავრობა თვითმპყრობელ მტაცებელის „მშვიდობიანობის მოყვარულ“ პოლიტიკანობას, ადვილი გასაგებია იაპონიის სიბრაზე და თავის გადმოდება ჩინეთის დასაცველათ ნიკოლოზ II-ის მტაცებლობისგან. ბურჟუაზიულ მთავრობებს ვერ შეუძლიანთ ერთმანეთს უანგარო მეგობრობა გაუწიონ.

მაგრამ შეიძლება „რუსეთსაც“, როგორც ამბობენ ხოლმე ბურჟუაზიის კუდ-ქიცინა მეგაზეთეები, რომლებიც არ არჩევენ ბურჟუაზიას და რუსეთს ერთმანეთისაგან, აქვს თავისი სავაჭრო ინტერესები ჩინეთში და კორეიაში? ამაზე ციფრები გვიპასუხებს: საშუალოთ რუსეთიდან ჩინეთში გაუტანიათ ყოველ წლივ 1895 წლიდან დაწყებული 1898 წლამდე 5 მილ. მან. საქონელი, მაშინ როდესაც რუსეთიდან გატანილია საზღვარ-გარეთ 1898 წ. 489 მილ. მანეთის საქონელი! კორეიაში-კი ისე ცოტა საქონელია გატანილი, რომ არც-კი ღირს სათქმელათ. შეიძლება ამის შემდეგ კაცმა ილაპარაკოს „სერიოზულ“ სავაჭრო ინტერესებზე რუსეთის ბურჟუაზიისათვის ჩინეთსა და კორეიაში? ამისთანა აღვირ ახსნილ სიცრუეს ჩვენი ცრუპენტელა ლეგალური გაზეთებიც-კი ვერა ბედავენ, მაგალითად, ჟურნალი „Вѣстникъ Европы“ პირდაპირ აცხადებს: „ჩვენ მანჯურიაში არავითარი ინტერესი არა გვაქვსო“. სხვანაირათ ლაპარაკობს ლეგალური პრესა „რუსეთის ინტერესებზე კორეიაში“. რადგან ამ ცოტა ხანში შესდგა მტაცებელთა „შაიკა“ დიდი მთავრებისა და მეფის საყვარელ დამქშების ბეზობრაზოვისა და ალექსეევისაგან,—რომელმაც კორეის მთავრობისაგან აიღო კონცესსია (განსაკუთრებითი უფლება) ტყისა და ქვანახშირის ექსპლოატაციისა როზოვის და დაჟელეტის კუნძულებზე, და აგრეთვე ტუბენისა, ულასა და იალუს მიდამოებში—რა თქმა უნდა, ზეგარდმო შთაგონებულმა პრესამ ყვირილი მორთო „რუსეთის“ ეკონომიურ ინტერესებზე კორეიაში? როგორ არ მოუწოდოს ზეგარდმო შთაგონებულმა პრესამ,—იარაღით ხელში დაიცვით „რუსეთის“ ინტერესებიო? ნამდვილი სავაჭრო ინტერესები ჩინეთში და კორეიაში შეიძლება მომაჯალში აღმოჩენილიყო რუსეთის ბურჟუაზიისათვის: როცა თვითმპყრობელობა გამაგრდებოდა მანჯურიაში და მოიპოვებდა ჩინეთის და კორეიის მთავრობისაგან განსაკუთრებულს პრივილეგიებს რუსეთს ვაჭრებისთვის და ამგვარათ გაუადვილებდა ამ ვაჭრებს სისხლი ეწოვათ ჩინელი და კორეიელი ხალხისა. მაგრამ დღემდის ასეთი ინტერესები არა ყოფილა-რა, და, ამიტომ, რუსეთის მთავრობისაგან მანჯურიის მითვისება და ამ ნიადაგზე აღმოცენებული ომი იაპონიასთან ნამდვილი სავაჭრო ინტერესების დაცვა-კი არა, რუსეთის თვითმპყრობელობის აღვირ-ახსნილი მტაცებლობა და ცარცვა-გლეჯაა! როცა რუსეთის თვითმპყრობელობა თავს ახვევდა რუსეთის პროლეტარიატსა და გლეხ-კაცობას იაპონიის ომს და მასთან შეერთებულ სისხლის ღვრას, მას საიდუმლო მიზანი ჰქონდა: ხალხის უბედურებით **როგანოვე-**

ბის ტახტი გაემაგრებინა. მან განიზრახა საგარეო ომით ესარგებლნა შიგნიდან შენგრეულ ტახტის გასამაგრებლათ. საგარეო ომმა უნდა გამოიწვიოს და გააძლიეროს მცხოვრებლებში პატრიოტული გრძნობები, თავი უნდა მოუყაროს პატრიოტებს მეფის გარშემო და მით დააგვიანოს მისი დაცემის ჟამი. აი რა იმედები ჰქონდა ჩვენს ტირანს, როცა იაპონიასთან ომი დაიწყო! როგორც წყალში დამხრჩვალი ხავსს მოეკიდება ხოლმე ისე მუშათა რევოლიუციონური მოძრაობისგან შერყეული რუსეთის დესპოტიზმი ორივე ხელით მოეკიდა საგარეო ომს. ქვემძრომმა ლეგალურმა გაზეთებმაც სრულიად დაუფარავად გამოსთქვეს ეს იმედები: „ომი შეაჩერებს მუშათა და ხაზეინებთა შორის არსებულ უსიამოვნობას და წვრილ შეტაკებებს პოლიციასთანო“ ამბობს „Новое Время“. მთავრობის ანგარიშით, რუსეთის ხალხის სისხლი უნდა დაიღვაროს იმისათვის, რომ მცხოვრებთა მთელი ყურადღება ომმა მიიზიდოს, მუშების და გლეხ-კაცობის ყურადღება მოაშოროს უკვე დაწყებულ ბრძოლის შინაურ მოსისხლე მტრების წინააღმდეგ და რევოლიუციონური მუშტი, რომელიც ხალხმა გმირულათ აღმართა მეფის, ფაბრიკანტების და მემამულეების წინააღმდეგ, —მიმართოს იაპონელებზე, რომლებსაც მზათ არიან დააბრალონ რუსეთის ხალხის ყოველგვარი უბედურება. საგარეო ომის შემწეობით რევოლიუციონურ მოძრაობის შესუსტება გახდა უმთავრეს საგნათ თვითმპყრობელობის შინაურ პოლიტიკისა. პატრიოტიზმის გამოწვევა მცხოვრებლებში და იმით მეფის ტახტის განსამტკიცებლათ სარგებლობა—აი მთავრობის მისწრაფება, ლოზუნგი. ომის გამოცხადების მეორე დღესვე სისხლით გაუმაძღარმა ტირანმა, რომელმაც ჯერ კიდევ წასულ ზაფხულში დააქცია რუსეთის მუშა ხალხის სისხლი. გადაიცვა უმანკო ცხვრის ტყავი და დაუწყო წუწუნი „საყვარელ“ ხალხს—„ცბიერმა“ იაპონელებმა შეურაცხყოფა მომაყენეს და თავხედათ ამართეს იარაღი პასუხათ ჩემს „მშვიდობიანობის მოყვარულ“ ყოფაქცევაზეო! უცებ, თითქოს ნიშანი მისცა ვინმემ, ატყდა მთელ რუსეთში ხუცებისა და პოლიციელების ყმუილი პატრიოტულ ჰანგზე... „შეურაცხყოფილი მამა მეფე“, „საყვარელ ხალხზე ზრუნვისაგან ჩამომხმარი“ მეფე გახდა უმთავრესი საგანი პატრიოტული აგიტაციისა.

ხალხის სისხლით შესვრილი ხელებით ებღაუჭებოდენ მთავრობის აგიტატორები ხალხში გაღვივებულ წმიდა სიყვარულს სამშობლოსადმი და ცდილობდენ ამ წმიდა გრძნობაზე აეშენებინათ უმთავრესი სიმაგრე ხალხის ჯალათ ნიკოლოოზ რომანოვისათვის. ბევრ ქალაქებში და უფრო-კი სოფლებში აუხვიეს ამ ვაჟბატონებმა თვალი შეუგნებელ ხალხს და სიხარულითაც-კი გააწოდებინეს ქედი თვითმპყრობელობის უღლისკენ. ხალხის შეუგნებლობამ რომელსაც ასე თავ-გამოდებით იფარავს მთავრობა, მხოლოდ ამ შეუგნებლობამ გაამარჯვებინა მეფის გაიძვერული პოლიტიკას. მაგრამ, რამდენათ მტკიცეა ეს გამარჯვება? „არეულობისაგან“ შეშინებული მთავრობა ომის დაწყების პირველ თვეშივე იძულებული გახდა შეეკრძალა პატრიოტული მანიფესტაციები. ეს ფაქტი მჭერმეტყველურათ არ გვიჩვენებს სინამდვილეს?! ხალხის შეუგნებლობა—ეს თვითმპყრობელობის თავდაპირველი საფუძველი—ფეხ-ქვეშ ეცლება თვითმპყრობელობას! სიტყვა „პატრიოტი“ საგინებელ სიტყვათ გახდა შეგნებულ მუშების ენაზე. რომელი შეგნებული მუშა ან გლეხ-კაცი იქნება, რომ ომის მომხრე იყვეს? განა რუსეთის მთავრობის ძველმა ომებმა შეამოკლა როდისმე მუშების სამუშაო დღე? განა ამ ომებმა მოუმატეს რამე გლეხ-კაცების „ნადელს“, შეამცირეს როდისმე უმუშევრობა? განა მათ მისცეს ხალხს როდისმე სკოლები, გაფიცვების, კრებების, ბეჭდვის, კავშირების თავისუფლება? რა თქმა უნდა, არა! ხალხს, მხოლოდ ომში დაღუპულ მოძმე სალდათების საფლავები შეხვდა წილათ და აუარებელი სახელმწიფო ვალი დღეს—მთელი 6 მილლიარდი, ე. ი. ექვსი ათასი მილიონი მანეთი, რომლის პროცენტებს იხდის დღეს ხალხი გადასახადების სახით ყოველ წლივ 300 მილიონ მანეთს! ომის დროს მთავრობა, ფაბრიკანტები და მემამულეები ხალხის სისხლს აქცევენ და ხალხის ფულს ფლანგავენ თავიანთი თავის გასამდიდრებლათ. ხალხისთვის-კი ომიანობა უბედურებაა! ეს უბედურება-კი სულ მეფემ დაატეხა რუსეთს თავზე! ნუ თუ არ აავსებს ყველა ეს ხალხის მოთმინების ფიალას?! ნუ თუ ეხლაც, როცა მეფემ ესე გულგრილათ გადაყარა ომისთვის რამდენიმე ასი ათასი სალდათი და რამდენიმე მილიონი ხალხის ფული, ნუ თუ ეხლაც მუნჯათ დაუწყებენ ცქერას მეფის ბოროტმოქმედებას მუშები და გლეხ-კაცები?! ნუ თუ სახელოსნოებში და ყანებში კვლავინდებური სიმშვიდით გაგრძელდება მუშაობა, როცა იქ, ომში, რუებათ და ნიაღვრათ მისჩქეფს ხალხის სისხლი?! არა, არასოდეს! ისედაც მოახლოებულია **პირველი მაისი**! ამ დღეს ისედაც ასწევდა ბრძოლის დროშას სრულიად რუსეთის შეერთებული პროლეტარიატი! ჩვენ, სოციალდემოკრატები, უამისოდაც მივიტანდით იერიშს მეფის თვითმპყრობელობაზე! ეხლა-კი სალდათების დაობლებულ ოჯახობათა ცრემლებიც აანთებს და გააღვივებს ჩვენში მოქალაქობრივს სიმამაცეს! შეგნება ამ უდიდესი ისტორიული მომენტის მნიშვნელობისა და შეურყეველი რწმენა ჩვენი საქმის სიწმინდეში ფრთებს შეგვასხამს საგმირო ბრძოლისათვის! ჩვენ ჩვენი აღფრთოვანებით ავიყოლიებთ და გავიტაცებთ გაუბედავ და შემდრკალ ამხანაგებს! სიტყვები „ძირს ომი“ „ძირს თვითმპყრობელობა“!—იქნება ჩვენ გზის მაჩვენებელ ვარსკვლავათ. თუ ჩვენი მოძმე—სალდათები სიმამაცის განსაცვიფრებელ მაგალითებს გვიჩვენებენ ომში მეფისა და მდიდრების სასარგებლოთ ბრძოლაში,—ჩვენ გაათკეცებულ სიმამაცეს და სივაჟკაცეს უჩვენებთ ქვეყნიერობას ხალხის თავისუფლებისა და ბედნიერებისათვის ბრძოლაში!

ტ ფ ი ლ ი ს ი ს ქ რ ო ნ ი კ ა.

როდესაც ტფილისიდან შორეულ აღმოსავლეთს პირველ პარტია სალდათებს გზავნიდენ „საქლეტად“, რკინის გზის სახელოსნოების უფროსმა მათ გასაცილებლათ მოიწვია ყველა მუშები. მუშები წავიდენ ვაგზალში და მუსიკით გააცილეს ისინი. როცა დაბრუნდენ უკან სახელოსნოებში, ჩამოაგდეს ლაპარაკი ომზე, იბრალებდენ უბედურ სალდათებს, რომელთაც რამდენი ვაი-ვაგლახი და გასაჭირი მოელისთ იქ, უცხო მხარეს. შენიშნეს ეს თუ არა დატრიალდენ ბრიგადირები და მოხუცებული მუშები, გადაწყვიტეს გასაგზავნ სალდათების სასარგებლოთ გადაედოთ დღიური ქირა,—და უფროსის წინაშე წარსდგენ ნება-რთვის გამოსატანათ, რომ ფული მოეკრიბათ. უფროსმა რასაკვირველია, ნება დართო და ხელ-მოსაწერი ფურცელიც გადასცა ამათ. ფულების მოკრების დროს, უფრო შეგნებული მუშები ამბობდენ: „ტყუილათ აწერთ, ბატონებო, ხელს! ეს ფულები სალდათებამდე არ მიაღწევს; მთავრობა თითონ ჩანთქავს მას“! მოხუცებულნი და ჯაშუშები ამაზე გულ-მოსული უპასუხებდენ: „ბევრი გესმით თქვენ, თქვენ დემოკრატებო“!.. მოხდა-კი ისე, როგორც შეგნებული ამხანაგები ამბობდენ. იმავე დღეს საღამოს უფროსმა ამკრეფმა შეკრიბა „წარმომადგენლები“ და გამოუცხადა მათ, რომ შეკრებილ ფულებიდან 50 მანეთად გასაგზავნ სალდათებისათვის ხატი ვიყიდეო. წარმომადგენლებს პირში ნერწყვი გაუშრათ, ვერაფერი თქვეს და შერცხვენილები დაბრუნდენ უკან.

✦ სამხედრო წითელ ჯვარის სასარგებლოთ ფულების შესაკრებათ სახელოსნოების უფროსმა შეადგინა სიები და ცეხის კანტორებს დაუგზავნა. კანტორებმა ბრიგადირებს მიანდო, სიტყვიერათ

გამოუცხადეთ ყველას თქვენს ბრიგადებში და ვისაც უნდა შემოწირვა ხელიც მოაწეროსო. ვინც მოისურვა, მოაწერეს, ვინც არა არ მოუწერიათ; სიები კანტორებში წაიღეს. მორჩა და გათავდა, გგონიათ თქვენ. მთავრობის ბილწი და ბრმა დამქაში ასე როდი ფიქრობდა! 25 თებერვალს ვაგონების ცეხის ტაბელშჩიკმა სერებრიანსკიმ სასადილოთ მუშაობის შეჩერების წინ ჩამოხსნა და შეინახა „მარკები“ იმ მუშებისა, რომელთაც ხელი არ მოუწერიათ. მუშებს ეჭვი არ შეუტანიათ-რა, მივარდენ მარკების ჩამოსახსნელათ, ჩქარობდენ, რადგან ცოტა დროა,—სულ სადილის საჭმელათ და დასასვენებლათ საათ-ნახევარი! შეხედეს,—მარკები არ არის! ეცენ ტაბელშჩიკს: რატომ ჩამოხსენი ჩვენი მარკებიო?—იმიტომ, რომ თქვენ წითელ ჯვარის სასარგებლოთ ხელი არ მოგიწერიათო. მიუხედავად იმისა, რომ მუშებმა აუხსნეს თავ-გასულ სერებრიანსკის, რომ ფულის შემოტანა ნება-ყოფლობით იყოვო,—მან უსირცხვილოთ უთხრა მუშებს: „ხელი მოაწერეთ და თქვენს მარკებს მაშინ მიიღებთ. განა ბევრი დაგაკლდებათ თქვენ, მანეთიდან რო კაპეიკი გადასდოთ? სულ ერთია, დუქნებში კიდევ უფრო მეტს ხარჯავთ სათრობათ“! მუშებმა ერთმანეთს შეხედეს და ხელი მოაწერეს.

◆ ჩვენს სახელოსნოებში გაკრულია უფროსის განცხადება ფლოტისათვის ფულის შემოწირვის შესახებ. განცხადებაში სხვათა შორის ნათქვამია: „შემოსწირეთ, ბატონებო, ვის რამდენი შეგიძლია ჩვენი რუსეთის ფლოტის გასაძლიერებლათ. კეთილი საქმეა და რუსეთის მომავალი ამაზედაა დამოკიდებული. ყველას შემოაქვს თავისი წვლილი: თავადებს, აზნაურებს, ჩინოვნიკებს, ვაჭრებს, „კუხარკებს“, მეეზოვეს, მეეტლეებს... ნუ თუ ჩვენ ჩამოვრჩებით მათ უკან! შემოსატან ფულებს **ჯამაგირიდან გამოვრიცხავ რამდენიმე თვის განმავლობაში**“. რომელ დროის აქეთ გახთა სახელოსნოების უფროსი ჩვენიანი? „ნუ თუ—ამბობს ის,—ჩვენ ჩამოვრჩებით უკან?“ ამხანაგებო, გახსოვს რომელიმე თქვენგანს, რომ ის ჩვენთან ერთად იღებდა მონაწილეობას გასულ ზაფხულის საერთო გაფიცვაში? რაც შეეხება იმას, რომ ის იძახის,—„კეთილი საქმეაო“,—ამაში ხომ ჩვენ ვერ შევთანხმდებით მასთან. ჩვენ ვთხოულობთ, რომ ომი დაუყოვნებლივ შეწყდეს, უმანკო სისხლი ჩვენი ძმები სალდათებისა ნუ იღვრება დამნაშავე მეფის მთავრობის ჟინის აღსასრულებლათ!.

არ გვინდა ჩვენ არც კორეია, არც მანჯურია, არც პორტ-არტური! ჩვენ კარგად ვიცით, რომ თუ რუსეთმა გაიმარჯვა, თვითმპყრობელობა უფრო გამაგრდება,—და მაშინ მშრომელი ხალხი სულს ვერ მოიბრუნებს. იცოდეთ,—თითოეული მუშა-კაცი, რომელიც ფლოტის გასაძლიერებლათ ფულებს სწირავს, „კეთილ საქმეს“ არ ეწევა, ის თვითონ ყიდულობს ტყვიებს თავის და თავის მოძმეთა სახვრეტათ.

მარა, თავი დავანებოთ ამაზე ლაპარაკს. უკეთესია ყური დაუგდოთ ჩვენს ჭეშმარიტ მეგობრებს,—სამზღვარ-გარეთელ პროლეტარებს,—აბა რა აზრისა არიან ისინი ამ ომზე.—გერმანიაში სოციალ-დემოკრატიული პარტიის ყველა გაზეთები ერთნაირათ წერენ,—რომ რუსეთის თვითმპყრობელობა დაეცემა, თუ იაპონიამ გაიმარჯვაო. გერმანელი ამხანაგები იმედითა და სიხარულით მოელიან ამ ბრწყინვალე დღეს, მათ კარგათ იციან, რომ იმ დღიდან, როცა ბოლო მოეღება რუსეთის ხალხის ჭეშმარიტ მტერს—თვითმპყრობელობას,—რუსეთის პროლეტარიატი წელს გამართავს და მქუხარე ხმით მოითხოვს თავისუფლებას, პოლიტიკურ უფლებებს. რუსეთში მოისპობა, გადაშენდება ჯაშუშები, ჟანდარმები, მათრახი,—და ჩვენ თავისუფლათ შეუდგებით ჩვენ საქმეების მოწყობა—მოწესრიგებას. აი ამიტომაც ჩვენი მეგობრები—სამზღვარ-გარეთელ მუშათა კლასი,—სიხარულით და მოუთმენლათ მოელოდებიან ამ დღეს და წინდაწინ გვაწვდიან ძმურ ხელს... ჩინოვნიკები-კი თავის ტყავის შიშით ყოველგან ცდილობენ ასეთი თუ ისეთი დახმარება აღმოუჩინონ მეფის მთავრობას, რომელიც არჩენს მათ. ისინი ყოველგვარ საშვალებას ხმარობენ, რომ დაგვიბრიყვონ ჩვენც; ისინი დაიმედებულნი არიან, რომ ჩვენ შესაბორკ ჯაჭვს ჩვენვე გამოვსჭედთ.

„შემოსატან ფულებს“, ამბობს სახელოსნოების უფროსი, „ჯამაგირიდან გამოვრიცხავ რამდენიმე თვის განმავლობაშიო“. ამხანაგებო, იცოდეთ, რომ თუ ომი სამარცხვინოთ გათავდა ჩვენი ჩირქ-მოცხებული მთავრობისათვის, მართლაც, რამდენიმე თვეს შემდეგ ჩვენი სისხლის მწოვლნი დაუსჯელათ ვერ შესძლებენ ყოველ რამე შემთხვევისა გამო ჯამაგირიდან გამოგვირიცხონ ფულები. მანამდე-კი... დღეს, როგორც თქვენც იცით, ბევრი მუშა, იმის შიშით, რომ „ბუნტოვშჩიკებათ“ არ ჩასთვალონ, მართლაც შეაქვს ფულები ფლოტის გასაძლიერებლათ, რითაც ისინი თავიანთ ჯაჭვს თვითონვე იჭედვენ... ნებაყოფლობით შეწირულება შეაქვთ მხოლოდ ჯაშუშებს, ბრიგადირებს, მასტერებს,—შეაქვთ ექვს-ექვსი, ოთხ-ოთხი, ორ-ორი მან. სჩანს მათ შეგნებული აქვთ, რაშიცაა საქმე და არ ძუნწობენ, რადგან იციან, მთავრობისაგანაა დამოკიდებული მათი დღევანდელი კეთილ-დღეობა. ასე მოქმედობს ამხანაგებო, ჩვენი „შინაური პოლიცია“. არ ძინავს ნამდვილ პოლიციასაც, პოლიციის მუნდირში! აკალოდოჩნიკები საქალაქო მოხელეებთან ერთად დაიარებიან დუქნებში და ძალ-უნებურათ ართმევენ მედუქნეებს „ნება-ყოფლობით შემოწირულებას ფლოტის სასარგებლოთ“. ამას წინეთ ამგვარათ ერთ მედუქნეს ნახალოვკაში დააძვრეს 6 მ. ამნაირათ, მთავრობა თავის მოხელეების შემწეობით ამ ომიანობის შხუილ-ქუხილში თავის ბნელ საქმეებს აკეთებს. ახალი ხარკები შემოიღეს,—წითელი ჯვრის გენერლები-კი ჩვენი ნაშრომ-ნაწვავ გროშებით ხელებს მოითბობენ. მართლაც, რა დიდი განძია, ძმებო, ჩვენთვის კაპეიკი? რომელიმე გენერალი, ან სხვა მსხვილი გაიძვერა-კი შეაგროვებს ამ კაპეიკ. და ომის გათავების შემდეგ მშვენიერ სახლს წამოჭიმავს!..მარა „კეთილი საქმის“ გარდა ამ ფულების შეკრეფის დროს სხვა გვარი საქმეც კეთდება: ჯაშუშებზე ნაკლები ხარჯი წავა, რადგან „ბუნტოვშჩიკებს“ ადვილად გამოიცნობენ. „არ მოაწერე ხელი! აბა, წამობრძანდი აქეთ (პოლიციაში), ჩემო მტრებო“.

◆ ამ ცოტა ხანში მოხთა ისეთი ამბავი, რომელიც კიდევ ერთხელ ამტკიცებს, რომ რუსეთში სკოლა და პოლიცია ერთი და იგივე დაწესებულებაა.

ტფილისის რეალურ სასწავლებელში, უფროს კლასებში ბლომათ იყო დარიგებული ადგილობრივი სოციალდემოკრ. კომიტეტის პროკლამაცია, რომელიც იწვევდა მოსწავლე ახალგაზდობას საბრძოლველათ მეფის თვითმპყრობელობასთან. ამ მოწოდებამ სინათლისაკენ, არია სიბნელის მოსამსახურე მთავრობა, მით უფრო, რომ ამგვარი ფაქტი „მისდამი მინდობილ სასწავლებელში“ პირველი ხილი იყო. დაფაცურდა მთავრობა და დაუწყო ძებნა „ბუნტობის“ მეთაურებს. ეჭვი მიიტანეს, სულ უსაფუძვლოთ, ერთ შეგირდზე, რომელიც, იმ დღეს, როცა პროკლამაცია გავრცელდა, არც-კი იყო კლასში. გამოუძახეს სასწავლებლის კანცელარიაში,—ის წარსდგა განრისხებულ მთავრობის წინ... თავ-გასულმა ჩინოვნიკმა, რეალურ სასწავლებლის დირექტორმა, ტირაუტინმა, და ინსპექტორმა, გაიძვერა ტკბილათ-მოლაპარაკე სტასენკომ, სხვა პედაგოგებთან (მასწავლებლებთან) ერთად, გაჩხრიკეს შეგირდი, გამოკითხეს პროკლამაციაზე, სხვა საეჭვო ამხანაგებთან დამოკიდებულებია შესახებ და სხვა ამგვარი ბევრი რამ; და-ბოლოს, იმავე „პედაგოგი“ ტირიუტინის განკარგულებით, დაიჭირეს შეგირდი და ჟანდარმის გამგეობას წარუდგინეს ჩვენების ჩამოსართმევათ.

ამოდენი თრევა-წვალების შემდეგ „დამნაშავე ბუნტოვშჩიკი“ გაანთავისუფლეს ჟანდარმებმა,—ხოლო ცოტა ხნის შემდეგ სრულ თავისუფლებასაც

ეწია ის: მას უბრძანეს, სასწავლებლისათვის თავი დაენებებია. ბ. ტირიუტინს უნდა მიულოცოთ:—ის ქების ღირსია,—მას კარგათ შეუსწავლია სპოლიციო დეპარტამ. საიდუმლო ცირკულიარები და იქცევა ისე, როგორც „წესი“ თხოულობს: გაჩხრიკე, დაიკირე, გაგზავნე! საოდგომოთ უხდ გამოიჩინა თავი ერთგულ ჩინოვნიკს თვითმპყრობელობისას,—სადღესასწაულოთ ხომ „უმაღლესი მთავრობა“ ჯილდოებს ბრიგებს.

◆ ფრიად საკვირველია, ამხანაგებო, გახსოვდეთ, რომ ჩვენ მთავრობას არამც თუ არ დაუვიწყნია თავისი ვერაგული პლანი ჩვენ წინააღმდეგ, არამედ უკვე მოყავს სისრულეში. ამ ცოტა ხანში დაათვალიერეს **რკინის-გზის გათალიონის** დასადგომათ აიჩენილი შენობები. ამ ომის შუაღ-ნუილში მას უნდა თავისი ბნელი საქმეები მოაწყოს. ის სარგებლობს ჩვენი შეუგნებლობით და განცალკევებით: ერთ მხრივ,—უკანასკნელ გროშებს გვაცლის ხელიდან სამხედრო წიფელ ჯვრისა და ფლოტის სასარგებლოთ, რასაკვირველია, ამასთანავე „ტკბილ პატრიოტულ სიტყვებითაც“ გვთიბავს; მეორე მხრივ, უბე ქვა აქეს დამალული ჩვენთვის. ჩვენ სრულიად დარწმუნებულნი ვართ, ყოველ ეტაპზე, რომ ჩვენი რკინის-გზის უფროსი, ცნება მრეტ ბატალიონების დაწესება კიარაა,—მას სურს ჩვენს გზაზე ისეთივე წესები, როგორიც იმიერ-კასპიის რკინიგზაზე, იქ-კი, როგორც ვიცით, ყველა მოსამსახურენი სალდათები და აფიცრებია!

ამხანაგებო! ნუ გაჩუმდებით, ამოიღეთ ხმა, აღსინ თ შეგნებულებმა ყველა ამხანაგებს მთავრობის მხეცური პლანი! შეეთვალეთ, შეკავშირდით და მზადყოთ გაწყვეთ წინააღმდეგობა მთავრობასა, როცა ის შეუდგება ცდას სისრულეში მოიყვანოს თავისი პლანი: თავისუფალ მუშების სალდათებით შეცვლოთ.

ბ ა თ უ მ ი.

შორეულ-აღმოსავლეთის ზარბ ზნ ს ხმამ ბევრ ჩვენ ამხანაგს აუხვია თვალები და თავ-ბრუ დაასხა. ისეცა, ვინც ჯერ კიდევ გუშინ, ისე თამამთ და გრაკვეულათ იყურებოდა წინ, დღეს რაღაც ყოყმანში და რყევაშია. აი რისთვისაც სიამოვნებ თ ვეჭვრობთ გიამბოთ ის, თუ როგორ მეგება ბათუმის მუშა ხალხი ომს გამოცხადებას და რა ზომები იხმარა, რომ თავიდან აეშორებია ის ბურუსი, რომელშიაც სიზიზღარ მთავრობას სურდა გაეხვიაინ.

იაპონიამ პოლიციამ განიზრახა მოეხდინა დიდი მანიფესტაცია ომის სასარგებლოთ. ამ მიზნით 28 იანვარს მართლ-მადიდებელთა „სობროროსთან“, სადაც უნდ წაეკითხოთ მანიფესტი ომის შესახებ, მოგროვდა მოზარდ თაობა ბათუმის ყველა სასწავლებლებისა და მთელი მასწავლებელთა „პერსონალი“. მოასხეს აფარებელი ჯარს-კაცნი, მოზღვავდა „ჩინოვნიკობა“ და, როგორც მოგეხსენებათ, „ურას“ ძახილს სიზღვარი არა ჰქონდა.

ხალხს არავითარი მონაწილეობა არ მიუღია. მანიფესტაცია, მეტათ „კარგ ზეონურ“ გამოვიდა. პოლიცია მეტად გულ-ნატკენი დარჩა და განიზრახა, რაც უნდა მოხდეს ხალხს უნდა მივაღებინო. მონაწილეობაზე. პირველ თებერვალს მეეზოეთ და გარადავობს ებრძანათ ადუ-ორ ყველა მცხოვრებთ და დაავალონ ხვალ დილით დანიშნულ ადგილს მოვიდნენ პატრიოტულ გრძნობათა გამოსაცხადებლათო, დაფაცურდნენ. პოლიციის მეხელენი: „ბოსიაკებს“ არაყს ჰპირდებოდნენ, ზოგს ცოცხ ამანებდნენ და სხვ. მაგრამ არ ეძინა აქაური სოციალ-დემოკრ. კომიტეტსაც! მან გადწყვეტა ეს რგებლა ამ მომენტით დამოვხდინა კონტრ-პან ფეტაცია...

დილით 2 თებერვალს „სობოროსკენ“ გეშურენ ვადაცმული მეეზოები, მთვრალი ბოსიაკები და „20 რიცხვის“ ხალხი (ჩინოვნიკები). ყველა ეს „პატრიოტები“ ბაირაღებით ხელში ზედ-წარწერით „Боже царя храни“. ჩამწკრივდენ „სობოროს“ შესავალთან. 10 საათი იქნებოდა, როცა ჩვენი ამხანაგებიც გამოჩნდენ; იმათი რიცხვი ყოველ წამს იზრდებოდა და იზრდებოდა. პოლიციამ შენიშნა ეს და გაბარებული ძით, რომ მუშები მორჯულებულანო სიამოვნებით ულიმოდა ჩვენ ამხანაგებს, მაგრამ მალე წაუხდათ ილიუზია! დაჰკრა 14 საათმა, მუშები რიცხვით 1,500 კაცი ერთად შეჯგუფდენ და ყვირილით—„ძირს თვითმპყრობელობა“ იერიში მიიტანეს „პატრიოტებზე“ ერთი წამი და... პატრიოტები გასთელეს ფეხ-ქვეშ, ბაირაღები მილეწ-მოლეწეს, ააფრიალეს წითელი დროშა და გასწიეს ქუჩისკენ. დაამტვრიეს ფანჯრები „გურსკის სტამბისა, საცა „Черн. Вѣстн.“ ბეჭდება. როცა დემონსტრანტები დაიშალნენ, პოლიცია მხოლოდ მაშინ მოვიდა გონს და ოთხი ამხანაგი დაიჭირა. ორი იმათგანი წაართვეს, მუშებმა და ამ შეტაკების დროს ძარცვეს სცემეს ყოველ-ადამს და გოროდოვოის; პირველს რეოლვერი და ხმალიც წარ ართვეს. მეორე ღღეს გემნაზიის მთავრობამ მოინდომა გაემართა სასწავლებლის კედლებში რაღაც მანიფესტაციის მზგ ესი, მაგრამ მოულოდნელათ უფროსი კლასის შეგირდებმა მეოთხე კლასიდან დაწყებული დაიხეტეს ქუდი და თავ-თავიანთ ბინაზე წავიდენ. დარჩენ მხოლოდ „ბაბენკინ სინგებს“ რომ ეძახიან, ეზიზღ ნ გაზიზღილებ ... ...

ძ ა ქ უ თ ა ი ს ი.

...ბირიბა ყრმათა, ჩჩვილთა მწოვართათა და... ...ამტკიცე ქება... (ფსალმუნი VIII, ბ).

ადგილობრივი მთავრობა აქაც ეთანხმებოდა ... ...ნისძიებას. ხმარობდა მეფის ...ანაგრძობ ...ანიფესტაციების გასამართათ, მაგრამ ყოველმა ცდამ უნაყოფოთ ჩაიარა და ხალხი ენერგიულათ წინააღუდგა მას განზრახვებს. არ გასულა დიდი ხანი ომის გამოცხადების შემდეგ, გუბერნატორი და ...ნდარმთა პოლკოვნიკი თეატრში „ღალატის“ წარმოდგენას დასწერენ. მათ. ...მოთხოვნისაებრ, გამოვიდა სცენაზე მთელი ტრუპა „საერო“ ჰიმნის სავალობლათ. გაისმა თუ არა ხმა ამ მონურ ჰიმნისა, მთელმა გალერეიამ ასტეხა ერთი საშინელი სტვენა და სისინი. მგალობელთა გუნდი იძულებული შექმნა ხმა ჩაეკვეთა. მეორე ღღეს გუბერნატორმა ხელმეორეთ სცადა იქვე გაეკეთებინა ...ტრიოტული თვალთ-მაქცობა. მაგრამ ახლა უფრო უარესი, მისთვის არასიამოვნო აბაგი მოხდა. გალერეიამ არამც თუ გაწყვეტინა სტვენით, სისინთ და ყვირილით ჰიმნის შესრულება, არამედ მთელს თეატრს მოჰფინა სოციალდემოკრატიული პროკლამაციები. ერთი პროკლამაცია ზედ-წარწერით—გუბერნატორს თეთონ, გუბერნატორის თვალწინ დავარდა. არავინ დაუპატიჟებიათ.

◆ 28 იანვარს, როცა გიმნაზიაში ხელცარ ომის გამოცხადების მანიფესტის კითხულობდა, გიმნაზიელებმა ერთხმათ ასტეხეს სტვენა, სისინი და „ურ-ზაურ“, და კითხვა გაწყვეტინეს. 30 იანვარს ხელვე განმეორდა რეალურ სასწავლებელში. თავიანთ დაკომეტლი და ...ინტენდანტული მთავრობა შეუდგა მოსწავლე ახალგაზრდობის დაპატიჟებას. დაიარეს 10 კაცი გიმნაზიელებიდან და რეალ სტუდენტ. მთავრობის ამგვარ სიზიზღარმა საქციელმა ...ფოთ ყველა საშვალო სასწავლებლების შეგირდები. სამ თებერვლისთვის გადასწყ ტის გაფიცულიყვ ...ნ, —აკეთილებზე არ მისულიყენ, სანამ დაკომეტ ...ამხანაგებს ისევ უკან არ დაუბრუნებდენ. ქუთაისს მოსწავლე ახალგაზრდობ ს სასახელოთ უნდა მივნიშნოთ, თუკრა ერთსულობა და ერთგულობა იჩენდა ის ამ გაფიცვის დროს. გიმნაზიელ: გიმნაზია, რეალური სასწავლებელი, ქალების გიმნაზია, სასულიერო სემინარია ...ეპარქიალური სასწავლებელი. სასწავლებლის მთავრობამ სურ ...ა, რომ ახალგაზრდობა მოლაპარაკებულა და მოზიზღებულა სადემონსტრაციოთ, ამისთვის სასწავლებლის გასავალი კარები საჩქაროთ დაკეტილ იქ-

ნა... მაგრამ არც ამან უშველათ-რა. მოწაფეებმა დაიწყეს ფანჯრების და კარების მტვრევა და ყოველგვარ საშვალებას ხმარობდენ გარეთ გამოსასვლელათ. სამოც-და-ათმა სემანარიელმა და გიმნაზიელმა შესძლეს დაკეტილ კარებიდან გამოსულიყო ქუჩაში და მთავრობის საწინააღმდეგო სიტყვებით და სიმღერებით წასულიყვენ ქალების გიმნაზიისაკენ. გზაზე მათ შეუერთდენ მოსწავლე ქალები ეპარქიალურ სასწავლებლიდან. გიმნაზიაში მოსწავლე ქალებმა და რიალისტებმა ვერ შესძლეს დაკეტილ კარებიდან გამოსვლა... მარა, ამან უფრო გააბრაზა ისინი. რეალისტებმა არ ისურვეს დირექტორთან მოლაპარაკება და ჟანდარმი უწოდეს მას. ქუჩაზე გამოსულმა მოსწავლეებმა თავი მოიყარეს ქალაქის ბულვართან, სადაც მოახდინეს მცირე მაგრამ ძლიერ დამაფიქრებელი დემონსტრაცია მმართველობის საწინააღმდეგოთ. მოვიდენ ცხენოსან სტრაჟნიკები და სახტათ დარჩენ. რა უნდა ექნათ? დარეოდენ მათრახებით? მაგრამ ეს ხომ ცოტა სასირცხო იყო; ხნოვანობით დემონსრრანტები თითქმის ბავშვები იყვენ! ამ დროს ერთმა მეხუთე კლასის გიმნაზიელმა ვერ მოითმინა, ეცა სტრაჟნიკს, გადმოითრია ცხენიდან გაიგდო ფეხ-ქვეშ. ამის გამო გამძვინვარებული სტრაჟნიკები მისცვივდენ გაბედულ გიმნაზიელს და დაუწყეს უმოწყალოთ ცემა. შეიპყრეს, მარა მეორე დღესვე გაანთავისუფლეს. დღეს ყველა მაშინ დაპატიმრებული შეგირდები განთავისუფლებულია, მარა აღარ ღებულობენ-კი მათ სასწავლებელში. ეს გარემოება კიდევ უფრო მეტ შფოთსა და უკმაყოფილებას ბადებს ახალგაზრდობაში. სწავლის საქმე ძლიერ აწეწილ-დაწეწილია... რადგანაც მაშინდელ გაფიცულებს მეტი ძალა აღარ შესწევთ, დემონსტრაციის ნაცვლათ მიმართეს ქიმიურ „ინსტრუქციას“—აყროლებენ კლასს წამლებით და შიგ მოცდა ყოვლად შეუძლებლათ ხდება. ასეთი „ქიმიკოსების“ შიშით მასწავლებლები კლასში ვერ შესულან. ყველა ამ ამბებმა ააჩოჩქოლა და აალაპარაკა დამყაყებული ძველი თაობა. მაშინ, როცა ახალგაზრდებმა საშინელი გაბედული, შეგნებული ბრძოლა გამოაცხადეს, მათ მამებს „დონოსები“ შეჰქონდათ არა კეთილ-საიმედო პირებზე, რომლებმაც ვითომ „გააბრიყვეს და გარყვნეს“ მათი შვილები. ასახელებენ რამოდენიმე ჯაშუშს. გავახსენებთ ამ მამებს ქრისტეს სიტყვას: „რამეთუ დაფარე ესე ბრძენთაგან და მეცნიერთა და გამოუცხადე ესე ჩჩვილთა“. (მათე 11, 25). მამებმა ვერ შეიგნეს დროების მიმდინარეობა, ვერ იგრძნეს კარზე მომდგარი რევოლიუცია და გარყვნილ თვითმპყრობელობის დამხობა... და აი „ყრმათა ჩჩვილთა მწოვართათა დაამტკიცე ქება რევოლიუციისა...“ „მამანი“ დასჯილ იქნებიან, „ყრმანი ილტვიან მათგან, ვინაიდგან თვითონ ცხოვრებაც ილტვის იმათგან და ნამდვილ შვილთა მისთაგან,—და კრთოდენ მტერნი თვითმპყრ. თავის დამქაშ-დამცველებ თ!

მოქალაქენო! (ბაქო)

თამამათ შეიძლება ითქვას, რომ ჩვენ საზოგადოებას არას დროს არ განუცდია იმ გვარი დიდებული და პასუხ-საგებელი მომენტი, როგორიც ეხლაა.

არ გაივლის არც ერთი დღე, რომ ან აქ ან იქ ამ ჩვენ უბედურ რუსეთში არ იფეთქოს ცეცხლმა, ან აქ ან იქ არ გაიელვოს და ერთი წუთით მაინც არ გაანათოს ის ბნელი ღამე, ღამე უკუნეთი, რომელშიაც ასე მძიმეთ გახვეულა საცოდავი რუსეთი. მაგრამ სად ძალ-უძს ციცინათელას დასძლიოს ძალა საშინელი ბნელი ღამისა!.. და გაანათოს კიდით-კიდემდე ტანჯული მხარე...

ეს ციცინათელანი ჩვენი ძმებია, ეს ისინია, ვისაც ხვედრათ ხვდათ მარტოთ მარტონი შეებამ მძიმე უღელში, მარტოთ-მარტონი იბრძოდენ თავისუფლებისათვის. ეს ისინია, ვინც ბნელ ნესტიან სატუსაღოში ყრიან; რუსეთის თაიგული, სიამაყე ჩვენი სამშობლოისა ნელ-ნელა ქკნება ოთხ-კედელ შუა სატუსაღოისა და ეს ხდება მაშინ, როცა სუსტი მებრძოლიც-კი გამოსაყენებელია.

მოქალაქენო! განახლებული რუსეთი, რუსეთი სპეტაკი და ბრწყინვალე მოდის ჩვენკენ! მეგობრები სინათლისა და თავისუფლების, მტრები უკანონობისა და ძალ-მომრეობისა უნდა შეერთდეთ და გაბედულათ გადმოხვ დეთ განახლებულ რუსეთის მხარეს და შემწეობა მისცეთ ვისაც რითი შეგიძლიათ მებრძოლ ამხანაგთ. ნუ გაგვიტაცებს შოვინიზმი, ნუ ავყვებით ბოროტ გულის თქმას, ნუ მივარბენინებთ უკანასკნელ გროშს ფლოტის გასაძლიერებლათ, დეე, ის ფული მოხმარდეს მას, ვინც ხალხის თავისუფლებისათვის იტანჯვის. ისტორიას ვერ გავექცევით, ის მსჯავრს დასდებს ჩვენ გულცივობას ჩვენ ინდიფერენტიზმს! მომავალი გამარჯვება მეტი წილი იმაზეა დამოკიდებული რაგვარ აქტიურ მონაწილეობას მივიღებთ იმ პირთა ბედში, ვისაც წილათ ხვდა ხალხის ვარამის ზიდვა.

მაშ, მოეკიდოთ ენერგიულათ საქმეს ხელი და გავაკეთოთ ის რაც ყველა ჩვენგანს **შეუძლია** და **ვალდებულია** გააკეთოს. მივყოთ ხელი ფულის მოგროვებას და რამდენადმე მაინც შეუმსუბუქოთ დატუსაღებულ მებრძოლთ მათი მწარე ცხოვრება.

ჩვენ ვიწვევთ ყველა თანამგრძნობთ განსაზღვროს ყოველ-თვიური შემოსატანი ბაქოს წითელ ჯვრის სასარგებლოთ პოლიტიკურ დამნაშავეთათვის.

ანგარიში ბაქოს წითელ ჯვრის კომიტ. დეკემბრის 1903 წ. და იანვრის და თებერვლის 1904 წ. შემოსავალი—747 მ. 90 კ., გასავალი—1,197 მ. 80 კ., დეფიციტი—449 მ. 90 კ.

28 დეკემბ. მიაგნეს სტამბას და დაიჭირეს შიგ სტუდენტი ხუნდაძე და ერთი ქართველი მუშა. 24 თებერვალს მეორეთ მიაგნეს სტამბას და დაიჭირეს შიგ სტუდენტი მალიევსკი, რაბინოვიჩი და ერთი ქალი. თეატრში დაატუსაღეს 6 მუშა. ბალახანაში —5 მუშა. 3 მარტს დაატუსაღეს 1 მუშა; 3 თებერვალს—4 ინტელ. (3 გამოუშვეს).

✦ ბაქოდან წასულები სადგურ **ხაჩმაზში** დაიჭირეს ორნი: ათანასე მაჩალოვი და იზაბელა ურინოვსკაია. ისინი იცნო ტელეგრაფისტმა ვიტკოვსკიმ და გასცა კიდეც, ორივე გაგზავნეს ყუბანის სატუსაღოში, საიდანაც, ალბათ, როსტოვში გადაიყვანენ.

ყუბას გაანთავისუფლეს პოლიციის ზედამხედველობის ქვეშ ვლ. შვეცერი. ამას წინ დაიჭირეს ვლ. ზეიცი, გიმნაზიის შეგირდი ფიშბეინი, ერთი მუშა და ასოთ-ამწყობი კორნეევი.

✦ ნოქრების გაფიცვა დაიწყო 16 მარტს, მარა, რადგან უმეტესობამ მხარი არ დაუჭირა, განსაკუთრებით რუს-ნოქრებმა, მეორე დღესვე შეწყდა. არაფერი არ მოუთხოვიათ. სამი ნოქარი დაიჭირეს. გამოვიდა №№ 1 და 2 გექტოგრაფიით დამზადებულ გაზეთ „ნოქარისა“. შედგენილია კარგათ.

✦ შლიაპების გამკეთებელი ქალები, რიცხვით 25, გაიფიცენ. დაიჭირეს 4, გაანთავისუფლეს 3.

25 მარტს დილიდან „კონკა შეჩერდა“. სალამოსათვის სალდათებისა და კაზაკების მფარველობის ქვეშ, „კონკა“ ისევ დადიოდა.

✦ ყუბის ციხეში დატყვევებულმა ბენდელიანმა მთავრობას სთხოვა პატიება. ამხანაგებმა მასთან ყოველგვარი კავშირი შესწყვიტეს.

✦ 9 მარტს ასტრახანში 53 კაცი გაჩხრიკეს. 14 კაცი დაჭერილია: ნაფიცი ვექილი სერეჟნიკოვი, კალანდაძე, კბილის ექიმი ბუკოცკი და მისი თანაშემწე ბენდერსკი, სოსნიცკი (გაანთავისუფლეს), პოლენეცკი ცოლიანათ (მუშაა), ჩერვერი და ობრაზცოვი (მუშა), გაბრიელ ხუნდაძე შემახას საპყრობილეში გაგზავნეს.

სტამბა კავშირისა.

...კავშირის კომიტეტი.

საქართველოს პარლამენტის ეროვნული ბიბლიოთეკა